

مرسوم از سرمایه اجتماعی یا نگرانی و ترس مردم بهره می‌بریم که بدون حصول فرهنگ مربوط به نوعی از سرمایه خوردن به حساب می‌آید. همیشه ساده‌ترین راه بهترین گزینه نیست! در تک‌تک سیاست‌ها و اقدامات باید پرسید که آیا این اقدام در درازمدت تاب‌آوری اجتماعی را کم می‌کند! آیا امکان دارد با استفاده از این حربه در بحران‌های بعدی امکان‌سوزی سیاستی انجام شده باشد و...

کلیشه دوگانه‌های آسیب‌زا را بشکنیم!

بسیاری دوگانه‌های تولیدشده در دوره بحران منبعث از پیامدهای اقتصادی، سیاسی یا امنیتی تلقی می‌شوند و به‌ظاهر فرهنگی طبقه‌بندی نمی‌شوند؛ ولی با نگاهی عمیق‌تر ذات فرهنگی و جنس ارزشی دوگانه در کنار پیامدهای عمیق فرهنگی مواجهه جامعه با آن، خود را به ما نشان می‌دهد. دوگانه «جان» و «نان»، دوگانه نجات سالمندان یا جوانان، دوگانه خانواده یا سلامت و آموزش یا سلامت و... از این دست به شمار می‌آیند.

فرهنگ هوشمندی و خلاقیت را ارتقا دهیم!

هوشمندسازی خلاقانه در مبحث قرنطینه، فاصله‌گذاری، ارائه خدمت و سامان‌دهی حرکت‌های داوطلبانه از نیازهای راهبردهای جدی کنونی است. هر چه مسئله پیچیده‌تر باشد، فرایند پیچیده‌تر و خلاقانه‌تری برای مواجهه با آن نیاز است و خلاقیت یک فرایند غیرمتمین است که با مشارکت و ایجاد دخالت تعداد زیادی از مردم حاصل می‌شود.

همه مهم‌اند!

تک‌تک مردم باید احساس کنند در فرایند بحران برای همه و برای نظام تصمیم‌گیر مهم و خاص‌اند؛ به‌عنوان مثال ایزوله کردن گروه حساس و فوق حساس (بالای ۷۰ سال) در منزل با کمک گرفتن از نیروهای جهادی در محله‌ها و تأمین نیازهای روزمره، قانونی (وکالت به نیروها)، پزشکی و آزمایشگاهی ایشان (حتی به‌صورت خدمت غیررایگان): این فعالیت که هم بار بیمارستان‌ها را کاهش داده، هم اکرام سالمندان را در پی دارد، می‌تواند به‌عنوان الگوی «مراقب سالمندان هستیم» در جهان برجسته شود.

مرسوم را به هم بریزد.

هیولا زدایی از کرونا!

بازنمایی غیرواقعی و گفتمان ترس شاید در کوتاه‌مدت و بدون نیاز به توجیه کافی و شفافیت، مردم را در سطح اجرای تصمیمات همراه کند و به‌عنوان راه ساده جواب دهد، ولی بی‌تردید در درازمدت و برای ایجاد فرهنگ مطلوب مواجهه با بحران پاسخگو نخواهد بود. این عمل، حجم استرس و اضطراب اولیه واکنش عقلایی را کم‌رنگ می‌کند و پس از مدتی اثر گفتمان ترس رنگ می‌بازد و واکنش‌های معکوس مقاومت اجتماعی در قبال تصمیم‌ها را بالا می‌برد.

همه مسئول‌اند!

در شرایط بحران تک‌تک افراد باید احساس مسئولیت کنند و زمانی که استرس‌ها و اضطراب‌ها و نگرانی‌ها همه‌جا را فرامی‌گیرد، رهبران می‌توانند این انرژی ایجادشده را از منفی به مثبت تبدیل کنند و تسهیلگری حرکت‌های مردمی و استقبال از آن‌ها می‌تواند بهترین عکس‌العمل باشد.

فرهنگ مثبت ایجاد کنیم!

«تصویرسازی مثبت» لازمه ایجاد فرهنگ مثبت است. مواجهه منطقی مردم با کرونا از طریق تصویرسازی مثبت، به آرامش و کنترل اضطراب‌ها و روحی و تاب‌آوری اجتماعی و جلوگیری از واکنش‌های بی‌منطق منتهی خواهد شد.

حرکت‌های مردمی را زنده و با طراوت

نگه‌داریم!

ایجاد و انگیزش حرکت بسیار ساده‌تر از استمرار و زنده نگه‌داشتن آن و مستلزم خلاقیت و بستر تعامل مداوم با جریان‌های مردمی است. همین استمرار است که فرهنگ را می‌سازد و فریه می‌کند. از سوی دیگر ضمن این استمرار، باید مراقب باشیم به عادت مرسوم، آن‌ها را دچار آفت رسمی شدن، ساختارزدگی و تا حدی دولتی شدن نکنیم.

در عبور از سیلاب کرونا پل‌های پشت سر خود

را خراب نکنیم!

گاهی برای راه‌حل سریع و ساده در تجویزهای

وارد می‌کنند.

در صورتی که بنا باشد مردم و فرهنگ مردم، به‌عنوان نقطه محوری مواجهه با بحران کرونا قرار گیرد، لازم است رویکرد سیاست‌گذاری کشور متحول گردد. در ذیل به برخی برداشت‌های سیاستی کرونا ناظر بر اهمیت ابعاد فرهنگی - اجتماعی اشاره می‌شود:

آکواریوم اطلاعات بسازیم و مدام آن را شفاف نگه‌داریم!

مردم باید خود را جزء دخیل در جریان مبارزه با بحران کرونا بدانند و احساس نامحرم بودن نداشته باشند تا بتوانند همکاری کنند. این امر باعث اعتمادسازی خواهد شد.

نسخه‌های بدخط را به نسخه‌های خوش خط بدل کنیم!

منطق همه تصمیمات باید شفاف باشد، حتی ابهام‌ها هم باید شفاف بیان شده، به اشتراک گذاشته شوند. در طول مواجهه چند ماه اخیر نکات مبهم زیادی درباره خود و بیروس، رفتار بیماری‌زایی و اپیدمیولوژیک، پیامدهای کوتاه‌مدت و درازمدت و راهبرد و سیاست مؤثر در قبال آن مطرح بود. تصویر عمومی نزد مردم همواره از موضع بالا و زاویه دید دانای کل بود.

با درک و هضم تغییرات، چابک شویم!

با بروز تغییرات سریع و تصاعدی و نمایان شدن عدم قطعیت‌ها، بهترین عملکرد از آن کشورهایی است که مردم و سیستم‌های دولتی و رسمی در مواجهه با تغییرات چابک‌تر عمل کنند. درک تغییر و دیدن فرصت‌های پیش رو در میانه بحران جز با نهادینه شدن فرهنگ مثبت‌اندیشی که خود، زاینده فرهنگ مواجهه فعال با بحران است حاصل نخواهد شد.

همه چیز را به اشتراک بگذاریم!

لازم است فرهنگ مبتنی بر صداقت، ارتباط مستمر و شفافیت حاصل شده باشد. رهبران فرهنگ‌ساز، همه‌چیز حتی حقایق دشوار را با مردم در میان می‌گذارند، بحث پیرامون این دشواری‌ها را تشویق می‌کنند و تولید ایده‌های جدید را فرصت می‌دانند، حتی اگر این ایده‌ها نظم موجود و قواعد